

ARACIS - furnizor de modele pentru dezvoltarea practicilor de evaluare internă a calității

Aurel Ardelean   *Prof. Univ. Dr.*

Rector al Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Drumul de la cultura calității educației în învățământul superior – așa cum a fost conturată sub genericul *Procesul Bologna*, până la formarea unei culturi a calității funcționale și operative la nivel de universitate – cu toate componentele instituționale ale acesteia, s-a dovedit a fi nu unul simplu, liniar și fără sincope. Dacă, cu câțiva ani în urmă, pentru un membru al structurilor de decizie sau un cadru didactic din universitate sistemul de principii, standardele și mulțimea indicatorilor de referință privind asigurarea calității educației păreau a fi plasate într-un spațiu virtual, dificil de asumat și accesat, astăzi cultura calității a devenit un factor reglator al managementului instituțiilor de învățământ.

În acest context, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad -fiind beneficiară a mai multor vizite din partea comisiilor de specialitate ale ARACIS pentru evaluarea unor programe de studii de licență/master în scopul acreditării/autorizării și, în special, fiind o Universitate pilot- a receptat atent nu numai mesajul reformei europene a învățământului superior, ci și normele, imperatiivele cuprinse în pachetul de politici și documente reglatoare ale ARACIS și MECI, prin care este vizată dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional.

Evoluția unei universități private într-o perioadă de două decenii și înscrierea acesteia între universitățile europene apreciate cu calificativul de „încredere ridicată”, capacitatea de a asimila și genera bune practici validate în Spațiul European al Învățământului Superior se datorează și mediului instituțional național, inclusiv spectrului de standarde, indicatori și indici de calitate, plasați la orizont de instituțiile responsabilizate să facă evaluări externe – una dintre acestea fiind ARACIS..

Beneficiile evaluărilor ARACIS

Andrei Bodiu   *Prof. Univ. Dr.*

Decan al Facultății de Litere a Universității Transilvania din Brașov

Standardele de calitate generate de ARACIS au fost puse în practică la toate evaluările calității făcute până acum de experții Agenției. Ele au constituit repere esențiale pentru toate Universitățile românești care au propus spre autorizare sau acreditare programe de studii începând cu anul 2007. Consider că standardele propuse de Agenție au fost și sunt generatoare de progres și că ele, prin ele însele, au contribuit la creșterea calității în instituțiile de învățământ superior din România.

Nu cred că există, cu toată considerația pe care o am pentru alte instituții sau O.N.G-uri care realizează evaluări, o scanare mai complexă decât cea realizată prin evaluarea instituțională de către ARACIS. Cu atât mai mult, dată fiind anvergura evaluării, consider că ierarhizarea instituțiilor de învățământ superior din România poate pleca de la baza solidă, complexă și puternic fundamentată pe care o reprezintă rezultatele evaluării calității la care a ajuns ARACIS. Dar dincolo de acest orizont al ierarhizării, ARACIS devine tot mai mult o instituție cu o excelentă bază de date. Din experiența pe care am dobândit-o ca evaluator, dar și ca evaluat pot spune că ARACIS a strâns o documentație foarte valoroasă, care poate servi la creșterea calității procesului de învățământ.

Pledez în continuare pentru ideea că evaluările instituționale ale ARACIS sunt cea mai bună bază pentru ierarhizarea instituțiilor românești de învățământ superior. Cele trei tipuri de instituții românești de învățământ superior vizate de proiectul noii legi a educației pot folosi ca bază de plecare evaluările instituționale ale ARACIS. În fond, excesul birocratic, poate fi stăvilit și printr-o mai bună comunicare a decidenților la nivel central, care transmit mesajul în teritoriu. Or, MECI are astăzi, prin lucrarea consistentă a ARACIS destule elemente pe care le poate folosi în ierarhizările pe care și le propune. În acești ani ARACIS va realiza cea mai complexă analiză a învățământului superior românesc. Datele rezultate sunt și un capital documentar excepțional.

Cuvânt de apreciere la ediția inaugurală

Paul Dobrescu   *Prof. Univ. Dr.*
Rector al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative

Prin inițiativa de a edita o revistă precum „Quality Assurance Review“ (QAR), Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior a făcut dovada unui admirabil spirit novator pus în slujba unor acțiuni concrete. Pentru o comunitate academică așa cum este cea din România, preocupată de domeniul asigurării calității, beneficiile editării unui astfel de jurnal academic sunt numeroase.

În primul rând, QAR va ajuta la consolidarea expertizei pe care o posedă cercetătorii din domeniu. Facilitând comunicarea între aceștia, QAR va contribui la dezvoltarea unui corp de experți autentici care să abordeze chestiuni începând de la aspectele etice ale asigurării calității în învățământul superior până la relația între *academia* și piața forței de muncă. În plus, diseminarea rezultatelor unor cercetări riguroase prin publicarea lor în QAR îi va ajuta nu numai pe cei ce se concentrează asupra cercetării în acest domeniu. Comunicarea la care mă refer îi va ajuta și pe decidenții din universități sau pe așa-numiții *policy-makers*, impulsionându-i în direcția unor politici care să transforme învățământul superior într-o emblemă a calității.

Inaugurarea QAR, ca instrument instituționalizat de schimb de bune practici, constituie un atu considerabil pentru instituțiile de învățământ superior din țara noastră. QAR nu este numai o unealtă care va facilita transferul unor politici de succes între universitățile din România. Prin contribuțiile unor cercetători din afara țării această revistă reprezintă o curea de transmisie a unor practici care își vor fi demonstrat succesul la nivel internațional. Nu mai este nevoie să menționez că revista va sprijini un aspect esențial, acela al dezvoltării unor standarde europene veritabile în România.

Așadar, QAR constituie un sprijin atât pentru teoreticienii cât și pentru practicienii domeniului fiind un instrument de perfecționare a practicilor legate de asigurarea calității în învățământul superior din România și la nivel european. Îmi exprim convingerea că echipa editorială a QAR va continua eforturile merituose pentru menținerea revistei ca excelent forum de dezbatere academică asupra chestiunilor legate de asigurarea calității în învățământul superior. De asemenea, doresc acestei reviste academice să devină o autoritate consacrată în ceea ce privește analiza și evaluarea politicilor în domeniu.

Competitivitatea calității în învățământul superior

*Gerard Jităreanu Prof. Univ. Dr.
Președintele ANCS*

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), prin cele 5 proiecte la care participă împreună cu Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS), abordează modalitățile de asigurarea a calității în învățământul superior din România în context european, parcurgând etapele de autoevaluare instituțională și evaluare externă.

Pentru ca instituțiile de învățământ superior din România să poată concura cu instituții similare din Spațiul Învățământului Superior European, trebuie pus accentul pe calitate, prin realizarea unor cursuri magistrale, interactive, care să asigure o pregătire pentru mediul socio-economic și cultural, oferind prin eficacitate instituțională și un management adecvat al calității, o descoperire creativă a realității, în care recunoașterea este cheia succesului său, către performanță.

Prin procesul de evaluare a învățământului superior din România vor fi delimitate universități care pot organiza Școli doctorale sau școli de cercetare (Graduate Schools), universități care pot organiza doar master și respectiv doar Licența.

Trebuie, de asemenea, redefinite modalitățile de realizare a consorțiilor naționale.

Creșterea performanței universităților înseamnă a forma competențe europene, cu rezultate ale cercetării în conexiune cu necesitățile socio-economice, într-o societate avansată, bazată pe cunoaștere.

Calitatea în educație este reflectată de rezultatele învățării. Cultura calității competitive la nivel european se realizează în plan sistemic și în plan instituțional prin aplicare politicilor privind calitatea academică, prin perfecționare metodologiilor, instrumentelor și standardelor de evaluare. Pentru a depăși momentele de progres lent, insuficient este necesară implicarea tuturor factorilor responsabili atât din mediul academic, profesori sau cercetători din institutele de cercetare dezvoltare, cât și partenerii din mediul de afaceri privat: primii să ofere o educație modernă, eficientă iar ceilalți să absoarbă în timp forța intelectuală în care investim. „Long life learning“ este un concept care trebuie evocat și la care să adere toți cercetătorii, de la cei tineri cărora realizările creativ-inovative le asigură continuare prin doctorat a carierei, până la magistrii de forță din sfera Academiei.

Considerații la ediția inaugurală a QAR

*Lizica MIHUT Prof. Univ. Dr.
Rector al Universității „Aurel Vlaicu“ din Arad*

Salutăm dintru început inițiativa Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior de a elabora revista - *Quality Assurance Review* – o revistă necesară și, sperăm, utilă, pentru întreaga comunitate academică din România.

Apreciem strădania conducerii ARACIS de a elabora proceduri, standarde și linii directoare pentru asigurarea calității în învățământul superior în conformitate cu cele ale Uniunii Europene, dovadă că Biroul Executiv al E.N.Q.A. i-a acordat statutul de membru cu drepturi depline. Considerăm ARACIS drept o componentă fundamentală a procesului de reformare a învățământului românesc, care are meritul de a fi elaborat într-o viziune unitară o strategie privind calitatea în învățământul

superior românesc.

Apreciem și faptul că prin activitatea sa, ARACIS a demonstrat a fi apolitică. Universitatea „Aurel Vlaicu“ nu desfășoară o activitate politică nici pe dreapta și nici pe stânga eșichierului politic, ci promovează doar politica învățământului românesc de calitate. Această filozofie a UAV s-a regăsit în strategia apolitică a ARACIS.

Lansarea, deci, pe „piața ideilor academice“ a publicației *Quality Assurance Review* este benefică și oportună, fiind un excelent instrument de identificare a punctelor tari și a punctelor slabe privind universitățile românești, de valorificare a experiențelor pozitive și nu numai, ale învățământului superior românesc.

Ne exprimăm speranța că revista va asigura, cu profesionalism, funcția de *feed-back* între universități și ARACIS, precum și o comunicare transparentă în spiritul bunelor practici din Uniunea Europeană.

Câteva opțiuni și perspective

Mircea Muthu   Prof. Univ. Dr.
Membru în Consiliul ARACIS

Răspunderea publică a universităților de stat și particulare este funcție de implementarea unei culturi a calității în sistemul paideic și educațional. Scopul ARACIS, a cărei activitate își mută accentul de pe acreditare de programe pe evaluare periodică, este și acela de a superviza reconstrucția curiculară în corelare cu piața forței de muncă. E vorba de un proces constant și cu soluționări rapide, legat în mod organic de standardele de calitate ce urmăresc augmentarea *valorii adăugate* la fiecare tip de rezultat al învățării, odată cu trecerea de la un nivel de calificare la altul, pe traiectul licență-masterat-doctorat. Or, în acest sens, așa cum *Metodologia de realizare a cadrului național al calificărilor din învățământul superior* o sugerează – evaluarea instituțională externă a universităților din România va trebui focalizată pe realizarea, în cadrul instituțional, a *competențelor profesionale generale* (care se dezvoltă în cadrul mai larg al domeniului de studii) și pe aceea a *competențelor profesionale specifice* (care se dezvoltă în cadrul mai restrâns al unui program de studii). Se va adăuga, firește, evaluarea *competențelor transversale*, acestea necesitând o abordare holistică a variatelor contexte sociale și de grup în exercitarea profesiei, precum și a dezvoltării profesionale și personale. Într-un asemenea context, ce reclamă activitatea evaluativă integratoare, recomandările comisiei – formulate de obicei la finalul Rapoartelor de evaluare instituțională – dobândesc o pondere sporită, cu păstrarea structurii lor trichotomice. E vorba de *recomandările esențiale* (cuprinzând măsuri corective urgente pentru asigurarea calității), *recomandările preventive* (ce vizează sursele de risc pentru calitate) și *recomandările dezirabile* (formulate în ideea ameliorării, în viitor, a calității programelor).

Construită pe eșafodajul unui sistem standardizat, metodologia actuală a ARACIS s-a dovedit, de-a lungul ultimilor trei ani, eficientă și, de asemenea, flexibilă. Desigur, recomandările enumerate dar și evaluările propriu-zise vor trebui să se concentreze pe grila celor trei tipuri de competențe dar și pe *calitatea activității de cercetare*, ce nu poate fi redusă la inventarierea textelor imprimate în publicațiile cotate ISI. Spre exemplificare, circumscrierea – mai exactă și absolut necesară – a tipurilor de masterate (*profesionale, de cercetare și interdisciplinare*) va facilita și va impulsiunea în același timp elaborarea, de către ARACIS, a criteriilor de evaluare a cercetării științifice – dimensiune universitară fundamentală, alături de aceea paideică.

Integritate și excelență

Paul Negruț

Prof. univ. dr.

Rector al Universității Emanuel din Oradea

Cultura calității în învățământul superior presupune, alături de standarde și criterii de performanță, și valori care să ofere fundament moral acestei culturi. Dintre aceste valori, merită subliniate integritatea și excelența. Integritatea oferă elementul de încredere în oferta educațională a unei universități. Oferta poate fi promoțională și/sau reală. Integritate înseamnă că oferta promoțională și cea reală se suprapun în mod corect și armonios. Absența integrității înseamnă distanțare între promisiune și realitate.

Excelența presupune nu doar dimensiunea competitivă în spațiul universitar internațional, ci, în mod special, presupune ca oferta educațională reală să conducă la realizarea potențialului maxim în dezvoltarea academică și socio-profesională atât a profesorului, cât și a studentului.

Doresc Revistei pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (QAR) deplin succes în atingerea obiectivelor pe care și le propune și o existență îndelungată spre a însoți, inclusiv prin realizarea acestor repere, demersul Universităților din România în drumul lor spre consacrarea internațională.

Asigurarea calității - o necesitate în învățământul superior din România

Constantin Oprean Prof. univ. dr. ing.

Rector, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Obiectivele majore care stau în fața întregului sistem de învățământ superior din România pentru anul 2015 sunt: situarea a cel puțin 3 universități în topul 500 al universităților după sistemul de clasificare Jiao Tong Shanghai și triplarea indicelui global de inovare și creșterea volumului producției științifice de 5 ori. Acesta din urmă presupune focalizarea strategiilor universitare pe calitatea procesului educațional și al cercetării științifice. Responsabilitatea atingerii acestor obiective cade în principal în sarcina Universităților românești care trebuie să-și asigure un sistem al asigurării calității, un management al calității performant și un proces continuu de evaluare începând de la nivelul programelor de studii și finalizând cu evaluările la nivel instituțional.

În acest context, încercările de creare a unor structuri independente privind asigurarea calității începute în perioada ministrului Andrei Marga (Consiliul Național pentru Managementul Calității în Învățământul Superior) au convins lumea academică și întreaga societate că înființarea ARACIS a devenit o reală necesitate. În primul rând ca un organism neutru capabil să promoveze cultura calității la nivelul învățământului superior și apoi să stabilească aceeași „unitate de măsură” privind evaluarea universităților din România compatibilă cu cele din sistemele de evaluare din spațiul european și mondial.

În acest sens procedurile sunt focalizate pe îmbunătățirea calității având ca premisă respectarea principiului asigurării calității pentru toate activitățile din toate structurile componente ale universității.

Ghidul de bune practici pentru asigurarea calității în învățământul superior și Codul de bune practici pentru Departamentul de asigurarea calității din instituțiile de învățământ superior din România reprezintă instrumente utile în ceea ce înseamnă promovarea culturii calității și crearea masei critice de la nivel instituțional pentru realizarea concretă a indicatorilor de performanță.

Apreciez în mod pozitiv întreaga activitate a ARACIS, care a avut o misiune deosebit de dificilă în a proiecta întreaga documentație privind evaluarea calității și modul în care a reușit să își câștige încrederea și recunoașterea națională și internațională.

Societatea și învățământul superior românesc

Ion Vișa

Prof. Univ. Dr. Ing.
Rector al Universității Transilvania din Brașov

Învățământul superior reprezintă un spațiu competitiv prin excelență; competiția, derulată pe multiple planuri, implică evaluare internă și externă (la nivel național, la nivel european, la nivelul clasamentelor internaționale) pe baza unor seturi diferite de criterii. Ce au comun toate modalitățile de evaluare este identificarea și cuantificarea calității proceselor esențiale derulate într-o universitate: educația și cercetare științifică, alături de gradul de îndeplinire al misiunii pe care societatea a alocat-o învățământului superior.

În România, dezvoltarea și implementarea culturii calității în învățământul superior, așa cum este ea recunoscută pe plan mondial, este de dată relativ recentă. Evaluarea proceselor didactice și de cercetare științifică, al impactului acestora pentru dezvoltarea economică și socială, pentru creșterea competitivității au determinat reformularea strategiilor instituționale pe termen mediu și lung.

Universitatea Transilvania din Brașov face parte dintre instituțiile care, în urma evaluării ARACIS a primit calificativul maxim, confirmând astfel că strategia formulată și implementată începând cu 2004 este corectă. S-au dezvoltat astfel în universitate instrumentele care să susțină efortul conjugat al tuturor membrilor comunității academice, printr-o serie de noi departamente, structuri care și-au adus contribuția la re-structurarea ofertei de programe de educație, la dezvoltarea cercetării științifice de excelență precum și la crearea și dezvoltarea de legături strânse cu mediul economic și cu structurile decizionale la nivel local, regional și național.

Evaluarea finală și recunoașterea calității proceselor universitare o face însă societatea prin modul în care poate valorifica cunoașterea dezvoltată și furnizată de universități fie în mod direct fie prin absolvenții săi. Faptul că Universitatea Transilvania din Brașov participă activ la formularea și realizarea strategiilor de dezvoltare ale Zonei Metropolitane Brașov, ale Regiunii Centru reprezintă astfel nu numai o confirmare dar și îndeplinirea menirii reale a unei instituții academice, pentru care integrarea educației cu cercetarea științifică depășește stadiul de prioritate și devine o necesitate pentru dezvoltarea pe termen lung.

Rolul ARACIS în realizarea culturii calității în România

*Ion Vladimirescu Prof. Univ. Dr.
Rector al Universității din Craiova*

Procesul de evaluare periodică a instituțiilor de învățământ superior din România, finalizat prin publicarea concluziilor și ierarhizarea universităților pe considerente academice, va contribui decisiv la:

- promovarea încrederii comunității internaționale în capacitatea învățământului superior românesc de a presta o activitate performantă, cu consecințe favorabile privind recunoașterea reciprocă a studiilor și diplomelor, încheierea unor convenții de parteneriat vizând mobilitățile academice și cercetarea științifică;
- creșterea responsabilității furnizorilor de educație în raport cu așteptările beneficiarilor;
- consolidarea credibilității universităților în mediul social ce apelează la serviciile educaționale ale acestora;
- creșterea considerației angajatorilor, interni și externi, față de diplomele și certificatele acordate în România.

Evaluarea comparativă poate oferi un criteriu esențial de finanțare diferențiată a universităților, din surse publice, în funcție de standardele de calitate asigurate serviciilor de educație și cercetării științifice.

Acceptarea concurenței, pe criteriul rezultatelor evaluării, conferă certitudinea unei evoluții ascendente a învățământului superior, în beneficiul generațiilor viitoare.

Prin îndeplinirea misiunii asumate, în condiții de transparență și deschidere, ARACIS poate contribui la instituirea unei culturi a calității în învățământul superior românesc, certificată de beneficiari, cu impact major asupra implicării universităților în programe de dezvoltare economică, socială și culturală a comunităților.

ARACIS poate clarifica sensurile calității academice, dependența acestora de transformările ce au loc în învățământul superior, importanța stabilirii unei culturi a calității și a considerării acesteia ca un indicator al răspunderii publice și al unui management instituțional eficient.

Acțiunile de importanță națională pe care ARACIS le poate realiza în beneficiul învățământului superior din România sunt: diseminarea extinsă a bunelor practici academice, revizuirea periodică a standardelor de referință și a indicatorilor de performanță, consultarea universităților din țară și din străinătate privind prioritățile asigurării calității, sprijinirea universităților în identificarea celor mai eficiente proceduri de instituire a culturii calității.

ARACIS văzut de studenți

Virgil Smărăndoiu delegat ANOSR în Consiliul ARACIS

Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România, ca reprezentant legitim a 500.000 de studenți, s-a implicat activ în problema asigurării calității în universitățile din România, încă din anul 2005, în strânsă colaborare cu Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior –ARACIS.

Creșterea implicării studenților în ARACIS este o dovadă evidentă a cooperării fructuoase din ultima perioadă dintre ANOSR – ARACIS. Aceasta s-a materializat, pe de o parte în transformarea propunerilor ANOSR la nivel de Consiliu în decizii ale ARACIS, iar pe de altă parte studenții evaluatori sunt invitați la ședințele pentru definitivarea rapoartelor instituționale.

Cu toate acestea, studenții nu sunt parteneri cu drepturi egale în ARACIS - în prezent reprezentanții studenților la nivel de Consiliu au statut de membru observator invitat.

Procesul de formare al evaluatorilor este inechitabil pentru că, există diferențe substanțiale între procesul de formare al evaluatorilor studenți și cel al evaluatorilor profesori; astfel, studenții sunt formați printr-un proces amplu care cuprinde training, simulare, însușirea metodologiei, a politicilor și a pozițiilor de asigurare a calității existente la nivel european, în timp ce profesorii trebuie să promoveze două teste on-line cu întrebări din metodologia ARACIS.

Partenerul principal în formarea evaluatorilor studenți al ANOSR este ARACIS. Acesta contribuie atât prin formatori, elemente logistice, cât și o universitate unde studenții pot simula evaluarea unei instituții de învățământ superior.

Inexistența unei culturi de asigurare a calității în universitățile din România reprezintă o problemă pentru ARACIS în activitatea pe care o desfășoară. Totuși, ARACIS a găsit anumite elemente de rezolvare a acestei probleme, însă este nevoie de o mai mare implicare proactivă și din partea universităților din România.

ANOSR va susține și pe viitor activitatea ARACIS și se va implica în procesul de asigurare a unui învățământ de calitate pentru studenții din România, promovând o cultură a calității în rândul studenților, cei mai importanți actori din domeniul educației, în rândul factorilor de decizie din sistemul de învățământ și în instituțiile educaționale din România - când vine vorba de educație, nu acceptăm orice, ci numai ceea ce este bun!